

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 24.

Vtorik 25. Sušca

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blawniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti zneso 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

12. mārca 1851 je bil na Dunaju CLI. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista od leta 1850, ki je 23. novembra 1850 v edino-nemškem, potem 22. februarja 1851 v madjarsko-, rusinsko-, serbsko- in romansko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel, v slovensko- in horvaško-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 448. Ukaz ministrov pravosodja in denarstva od 16. novembra 1850 z naznanjenjem ravnanja z premoženjem oskerbnikov in depositov za sirote.

Dunaj 14. mārca 1851.

Od c. k. vredništva občniga deržavniga zakonika in vladniga lista.

Danes bo X. del III. tečaj 1851 deželniga zakonika in vladniga lista za Krajnsko izdan in razposlan.

Ljubljana 21. mārca 1851.

Od c. k. vredništva deželniga zakonika in vladniga lista za Krajnsko.

20. mārca 1851 bo v c. k. dvorni in deržavni tiskarnici na Dunaju XVI. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista od leta 1851 in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 61. Cesarski ukaz od 23. februarja 1851, po katerem se ustanovi, da se zamorejo brez odrajtanja mitnine take reči v Dalmacio voziti, ki so za barke namenjene.

Št. 62. Razpis ministerstva denarstva od 8. mārca 1851 glede porabljenja parobrodov pri službenem popotovanju.

Št. 63. Razpis ministerstva zunajnih zadev od 16. mārca 1851, po katerem se med Avstrijo in Bavarijo sklenjena pogodba o brezstrošnem ravnanju po diplomatski poti iskanih kerstnih, poroknih in smertnih listov naznani.

Tudi danes 20. mārca 1851 bo ravno tu IX. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista od leta 1850 v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan. Ta del je bil 16. januarja 1850 v edino-nemškem, 30. junija 1850 v slovensko-nemškem, 24. januarja 1851 v talijansko-nemškem, in 7. mārca 1851 v česko-nemškem dvojnem izdanju izdan razposlan.

Zapopade pod

Št. 12. Cesarski patent od 30. decembra 1849, po katerem se deželna vstava za vojvodstvo Štajarsko z dotičnim volitnim redam za deželni zbor izda in naznani.

Včeraj 19. mārca 1851 je bil ravno tu III. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista od leta 1850, v romansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan. Ta del je 8. januarja 1850 v edino-nemškem, 28. septem-

bra 1850 v slovensko-, 24. oktobra 1850 v talijansko-, 2. decembra 1850 v madjarsko-, 30. januarja 1851 v česko-, 15. februarja 1851 v horvaško- in 18. februarja 1851 v poljsko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel.

Zapopade pod

Št. 3. Cesarski patent od 30. decembra 1849, s katerim se deželna vstava za vojvodstvo solnograško z dotičnim volitnim redam razglasi in naznani.

Tudi včeraj 19. mārca 1851 je bil ravno tu XV. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista od leta 1850 v česko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan. Ta del je 7. februarja 1850 v edino-nemškem, 12. junija 1850 v talijansko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel.

Zapopade pod

Št. 22. Cesarski patent od 30. decembra 1849, po katerem se deželna vstava za pokneženo grofnijo Tirolsko z deželo Vorarlberg z dotičnim volitnim redam izda in razglasi.

Dunaj 19. mārca 1851.

Od c. k. vredništva občniga deržavniga zakonika in vladniga lista.

21. mārca 1851 je bil X. del, III. tečaj deželniga zakonika in vladniga lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Razglas c. k. višje deželne sodnije za Koroško in Krajnsko od 20. februarja 1851. Določba, kdo ima od gruntnih bukvourednij davknim uredam zavoljo izmere davžin oddane izvorne pisma po izmerjenih davšinah strankam vročevati, in kdo ima vročevanje davknouredskih plačilnih ukazov strankam oskerbeti. — Razglas c. k. denarstvinega deželnega vodstva za Štajarsko, Koroško in Krajnsko od 22. februarja 1851. Ravnanje z davšinami od izlečkov in ponatizov uredskih naznani v časnikih. — Razpis c. k. kr. deželniga poglavarstva od 24. februarja 1851. Oprostenje cesarskih mest predlaganja pregledov zastran gospodarjenja s svojim premoženjem in rajting bolnišnic, zavodov iz siromaških zalog in družih dobrodelnih naprav in zavodov (stifting), ktere one oskerbujejo in se samo z županiškimi pomočki hranijo, v računovodke pretrese.

Nevradni del.

Če Avstrija z vsimi kronovinami novo vstavljeni nemški zvezi pristopiti, ali le z nekterimi?

(Konec.)

III.

Nekterim narodom po spričevanju zgodovine clo ni dano, de bi se v eni deržavi pod eno vlado zjedini in tako imenovano centralno deržavo ustanovili. Več sto jih pa to skuša dva zlahtna imenitna naroda evropejska namreč nemški in italijanski. Koliko iskrenih ro-

doljubnih mož smo najdlji, ki so v vpeljavo take naprave vse svoje moči napejali in ji z veselim sercam lastno premoženje in življenje v dar prinesli. Nikoli ne bomo grajali pošteniga moža, ki brez ovinkov in nečistih samopridnih namenov se za slavo in povzdigo lastniga naroda poganja, vunder — od želja do djanja je dostikrat silno dolga pot, marsikterikrat stena od brezdna globociga do ster-mih nebes. Vse tako nagnenje samo zavolj lastne narodnosti, brez de bi se ji v resnici krivica delala, imenujemo občutno politiko, ktera v današni Evropi po nobeni cenil veljave pridobiti ne zamore. Gotovo je, de imavsaka dobro osnovana deržava poklic deržavljanam narodnost nerazžaljivo obvarovati, brez tega poklica ima ona pa tudi dosto drugih še važnejših, še imenitnejših namenov med kterimi le eniga imenujemo za živež in materielno blagostanost, ktera izvira iz kupčije, obertnije in rokodelstva skerbeti. — Narodna slava je prav lepa reč, ona serce vsaciga človeka k plemenitnemu djanju povzdiguje —, kaj pa bi nam hasnilo pri vsi narodni slavi ne le stradati, ampak premoženje in vse kar je človeku na tej zemlji drago, zgubiti. Občutni politikar na zvezde gleda, jame pa ne vidi, ktera mu pred nogami reži. — Razsvitljeni politiski mož vse prav mirno prevdari in okoljšine pretehta, njemu je serce nekaj, pamet pa več, njegov namen je blagostanost deržavljanov kolikor se storiti da, povzdigniti, v to se trudi kaj obstoječiga stvariti.

Je ni bolj zapeljive pa tudi evropejskimu miru bolj nevarne zmote kakor tele: Deržava naj obseže ljudi eniga naroda, eniga jezika. Ta naprava je temeljnim vodilam pametne razsvitljene politike ravno nasprotna, če se tudi nekterim rodoljubnim pa kratkoglednim politikarjem silno prilizuje. — Zgodovinska skušnja uči, de nikol kaka velika imenitna deržava (kjer od majhnih tukaj govorce ni) se ni dala omejiti na posamesni še tako daleč segajoči narod. To nas zgodovina uči v starih časih zastran greške in rimske deržave, in poznej zastran deržav, ki so jih španci, francozi, angleži in Nemci vtemelili. — Kako bi se francoz v brado pomuzal, če bi mu občutni politikar rekel: Spustite iz vaše zveze Koroško, ker nje prebivavci so Italijani, spustite tudi Elzas in Lotarinsko, ker večina prebivavcov tam je nemškiga rodu, saj že po imenu se kaže, de je Strasburg nemško mesto. Če bi hotli nasledniki zastave nemške edinosti lastno centralno nemško deržavo vtemeljiti, bi jim bilo pred vsim treba se k vojski z celim svetam skor pripraviti. Vse nemškemu sosedne deržave imajo kraje, ki so enkrat poprej deli bili nemško-rimskiga cesarstva in kterih prebivavci so po večini še dandanašni Nemci, — ali je mogoče jih izzdajne zveze iztergati in nemškemu dodjati? — Naj bi vprašali zastran tega vtemeljivci nove nemške centralne deržave švajcarsko, francozovsko, hollandsko, dansko in rusovsko vlado — ne bodo dolgo na odgovor čakali.

Če že hočejo tisti politikarji vse, ki se glasi- sijo nemškiga jezika, pod eno zastavo zjedi- niti, zakaj ne pazijo na tiste nemškemu že davno odtergane kraje? zakaj se ozirajo le zmiraj na lepe tako imenovane nemške kro- novine avstrijskiga cesarstva? Zakaj pod- kopavajo z svojim netrudnim gibanjem mir, srečo in blagostanost našiga, če se odrajtajo tri leta — tako srečniga cesarstva? Dobro se ve, zakaj? — Ovehali so, de jih je bilo dosti med Avstrijanci, katerim je manjkalo prave avstrijske domoljubnosti, kateri so žali Bog preradi oslepljeni od sladkih besed ptu- jim zapeljivcem na limance šli. Koliko se je prelilo solz in kervi za vpeljavo takih name- nov! in de bi se saj ne bila zastonj preli- vala! — ali še ni večina po skušnji popolna- ma zučena, kaj de je ljudem v resnici ko- ristno. —

Predin de omenimo predmet avstrijske vlade za osnovanje nove vstave nemške zveze, ozrmo se na pote, po katerih so nemški po- litikarji vstavo zedinjene nemške države iskali. Pervi nasledik izklicanja francozvske repu- blike je bil, de so vpeljavo vstavne vlade v resnično djanje povsod terjali, ker je ona že veljala, in de so tudi samoderžnim nemškim državam vstavne vlade dali. Vse to se je nanagloma dokončalo; ni mesec preteklo, so bile vse nemške države vstavno vladane. — Razun Berolina so vse vlade mirno brez vstaj in puntov prošnjam državljanov dovolile. — Zdaj je pa prenapeta nemška stranka še eno stopnjo dalj storila. Povsod so se v časopi- sih in ljudskih zborih možje glasili rekoč, de je v sedajnih silnih časih Nemcam le ena rešna pot odperta, namreč poklic vesolniga nemškiga narodniga zbora v starim mestu Frankobrodu Majuskim, de bi se tam vstava ene nemške države osnovala. Kakor že ljudje radi edin od drugiga posebno v političkih zadevah kaj noviga posnemujejo, so tudi vsi skupaj le to eno kričali. Vsim nemškim vladam posebno pa naši Avstriji je od tega nagnenja silna ne- varnost žugala, do tačas je bilo na Nemškim osem in trideset samostojnih držav, in zdaj so namenili vse v eno spremeniti. Avstrija, kakor velika evropejska država, je bila z tako napravo prav v serce zadeta, že je bila prva stopnja k razdelitvi in tedaj pogubi storjena. Če bi morali Avstrijanci povelja po- stave in clo vstavo le od Frankobroda prije- mati, bi jih ne bil vladal več svitli samostojni cesar temuč le namestnik kake ptuje oblasti. Od prave domoljubnosti navdihnjene, se bodo mnogi še tako razni narodi avstrijskiga ce- sarstva radi in ponosni Avstrijance klicali, Slovane pa, Madjare in Italijane v Nemce spreobniti nikakor ni mogoče. Tega bi se tudi ne bili lotili, nemška stranka se je tedaj poganjala Avstrijo razdeliti, tako, de bi se bili dozdajni zvezi prištete kronovine v pri- hodni nemški državi pogubile, ogersko pa in Italijansko naj bi svoje pote romalo. Slovane pa so kratkogledni politikarji popolnoma po- zabili in Avstrija jih vunder nekaj šteje, pra- vijo okoli dvajset milijonov. V tistih časih je bilo silno nevarno ljudem kaj odreči, če so kaj še tako nepametniga terjali, naša vlada se tedaj volitvi poslancov za velki zbor v Frankobrodu Majuskim ni mogla zoperstaviti, tode nje v čast naj se omeni, de je ona sama med vsimi nemškimi vladami slovesno in serčno izrekla: de bodo v Frankobrodu osno- vane postave za Avstrijo le takrat veljavo dobile, če jih bo avstrijska vlada poterdila. Avstrijski Slovani in med njimi posebno Slovenci so se tudi v mno- gih krajih branili za Frankobrodski zbor vo- liti, rekoč, de bodo oni postave le iz Dunaja prijeli. Nemška stranka jih je zavolj tega zlo- natolcevala in zasramovala, zdaj se le čez tri

leta smo v stanu soditi, če so pravo terdili ali ne? — Najde se v „Novicah“ leta 1848 v listu 20. v sredo 17. veličiga travna krepko pisan sostavk slavniga slovenskiga pesnika Jovana Vesel-a z napisam Moje misli. — Kako modro in bistro je ta mož v prihod- nost gledal, resnico njegove besede je zgo- dovinska skušnja kmalo kmalo poterdila. Nem- ški narodni zbor v Frankobrodu je sklenil 27. dan kozoperska leta 1848: 2. in 3. raz- delk prihodne vstave nemške države takole: §. 2. Nobeden del nemške države ne sme z nenemškimi deželami v eno državo ze- dinjen biti. — §. 3. Ako ima kaka nemška dežela z eno nenemško deželo ediniga der- žavniga vladarja, se ima dotika med oboj- nima deželama po postavah čisto samiga osebniga združenja vpravnavati. — S temi postavami je hotla nemška stranka naše cesarstvo popolnoma razdjati in vse, kar zgo- dovinsko stanje, moč in velikost Avstrije pod- pira, razdreti. Koristno je take prigodbe od časa do časa v spominu ponoviti, de bi se ni- koli ne pozabilo, kaj je Avstriji čakati od vsa- ciga vesolniga narodniga nemškiga zbora, če svoje poslance tje pošlje. In vunder še zdaj niso nehali na Nemškim tega terjati, in se ču- dijo in se jezijo zakaj naša vlada v to dovo- liti noče.

Kar smo v teh sostavkih pretresli, po na- ših mislih očitno skáže tele resnice:

1. Že zavolj miru in blagostanosti cele Ev- rope mora Avstrija v teh mejah kakor je zdaj svobodna, samostojna, nerazdeljiva velika ev- ropejska država ostati. Nobenimu vsih av- strijskih narodov ne more pripušeno biti zvonaj cesarstva kakšno posebno političko zvezo iskati, kateri bi tudi drugi narodi de- ležni ne bili, ker, kakor zgodovinska skušnja uči, je taka naprava prva stopnja k razde- litvi. Bolj ko kterikrat poprej centralna vlada neomejene moči potrebuje, de bo v stanu ne- varnosti državi od mnogih krajev žugajoče odverniti. Avstrija naj bo svobodna, naj bo pa tudi samostojna in mogočna! —

2. Brez očitniga razžalenja leta sprave 1815, ktera je še zdaj podloga vsih zadev evropej- skih ljudstev se ne dajo nemške države zbri- sati in v eno državo zediniti. Nemško je od leta 1815 zaveza nerazdeljiva samostojnih držav, ktere ud in sicer zastran moči in slave nar imenitnejši je avstrijsko cesar- stvo.

3. Podoba zveze pa se ne da le samo, te- muč se mora preurediti. Vse zvezne derža- ve so v letu 1848 samoderžno vlado v vstav- no spremenile, ker je očitno, de poprejna centralna zvezna oblast ni mogla veljavna osta- ti, osnovana samo od poslancov samoderžnih ali saj ne popolnoma vstavnih vlad. Tode taka preuredba ne sme le enostransko naprav- ljena biti, sicer bi v kratkim v nič razpadla. Poslanci nekdanjiga Frankobrodskiga zbora so pozabili, de se na Nemškim tadi vlade najdejo, ne samo ljudstvo; — Porusovska vla- da bi bila rada pozabila, de se med nemške države tudi šteje — avstrijsko cesarstvo, zato pa tudi nista zamogla ne Frankobrodski zbor ne Porusovska vlada kaj veljavniga in obstoječiga osnovati.

4. Avstrija je po vstavi 4. sušca 1849 centralna, to je terdno zvezana samovladija, katere kronovine imajo od tod eno vlado eno vstavo. Ona se ne more tedaj tako ka- kor poprej z polovico, temuč kakor vesoljnost z vsimi kronovinami novo vstavljene zavezi nemških držav pridružiti. Zato mora pa tudi novo osnovana zveza le take postave imeti, katere avstrijsko cesarstvo kakor svobodne samostojne, velike evropejske samovladije ne žalijo, sicer ji ono ne z vsimi ne z nekaterim kronovinami pristopilo ne bo.

5. Ker nemško ni ena država, ampak zve- za vstavnih držav, katerih vsaka ima lastni postavodajavni deželni zbor, bi bilo napeno in za zdaj nemogoče še občni narodni nem- ški zbor vkupaj sklicati, koliko nepotrebnih stroškov in silnih zadržkov bi taka naprava po zgodovinski skušnji spet rodila! Vse groze leta 1848 ta misel v spomin kliče. Posebno pa bi prvo in nar imenitnejši potrebo Avstrije namreč njeno edinost žalilo, če bi ona vsi- ljena bila svoje poslance spet na dvojno pot odločiti, to je kakor ud nemške zveze k na- rodnemu nemškemu zboru, zraven pa tudi k občnemu državnemu avstrijskemu zboru. Še nismo pozabili, kako žalostne nasledke je tako ravnanje v letu 1848 imelo, gotovo ni varno spet kaj enaciga poskusiti. Zvonaj der- žave bodo poslanci avstrijski malo koristni- ga opravili.

6. Perva potreba posamesnih ljudi in v der- žavi zedinjenih je, de živijo in kolikor je na temu svetu mogoče dobro in srečno živijo, blagostanost državljanov vesolnosti da moč in slavo. Blagostanost nam pa ponujajo kme- tija, kupčija, obertnija, rokodelstvo, ona iz- vira iz tanke zveze materielnih zadev, ne pa iz gole besede političke svobodnosti, ali iz prazniga prepira zavolj prednost tega ali uni- ga naroda i. t. d. Kupčija je zaklad nezmer- niga bogastva, naj se kupcu cel svet odpre! Naj bi kupčija zedinila celo centralno Evropo, naj bi železne ceste kakor terdne prijazne roke jo objele, naj bi Donava postala žila tistiga trupla v kateriga sercu poglavitno mesto na- šiga cesarstva leže. Taki zvezi srečnih der- žav se bo Avstrija vsim v prid z vsimi kro- novinami rada pridružila.

Melcer.

Austrijsko cesarstvo.

Česka.

14. marca ob 5 popoldne je bil sedmi občni zbor za napravo českiga glediša. Še nikdar ni toliko ljudi k zboru prišlo, kakor takrat.

* V Hradeku na Českem je bil 4. t. m. ve- lik ogenj, ki 16 pohištev z enim mlinam po- žgal. Škoda se rajta na 100,000 gold. Mno- go oseb so iz plamena rešilo, tako da k sreči nobeden ni zgorel.

Avstrijska.

Da bi občinam po mogočnosti opravila zljaj- sane bile, je ministerstvo notrajnih oprav za dobro spoznalo natanjčno razjasnenje na svitlo dati, ki bo patent 17. marca 1849 natanjko in primerno razložilo in razun tega bo tudi več pomočnih predpisov zapopadlo.

* V Avstriji so zdaj v povzdigo slavenskiga slovstva sledeče društva: „Matica srbska“ v Pestu, „matica česka“ v Pragi, „matica ilirska“ v Zagrebu, „matica rusinska“ v Lvovu, moravsko narodno društvo v Bernu; društvo sv. Jovana v Pragi, društvo za izdajo polj- skih katolških bukev v Krakavi; društva Ci- rila in Metoda v Bernu, slovensko društvo v Ljubljani; društvo za izdajo dobrih katol- ških bukev v Pestu, slovstveno društvo v Séavnici, Osoliuskova naprava v Lvovu.

Tuže dežele.

Bosna.

Iz Bosne se piše v Reichszeitung 8. marca sledeče:

Mustafa paša Melemendsi, ki se je iz Trav- nika zoper vstajnike dvignul, jih je prevče- rajnim pri Jaici napadel in jih po dve uri ter- peči bitvi v beg zapodel. Mertvih imajo krog 100 in ujetih je 40, med njimi njih vodja Ibrahim.

K odhodu vezirja iz Sarajeviga v Travnik je že vse pripravljeno.

* V „Osservatore dal.“ se iz Bilibriga piše 9. marca:

Ko se je v Bosni novica raznesla, da bodo avstrijski vojaki pod poveljstvom bana Bosno posedli, je Seraskier koj več zaupnih mož na mejo poslal, da bi zvedili, ako je tam znano, da bi se morabiti vojaki bližali.

Za gotovo naznanimo, da se pri nas nič ne ve, da bi se kje vojaki zbirali pod poveljstvom bana. Komur so odločbe državnih pogojev znane, ve, da se kaj taciga le s pogovorom središne vlade zamore zgoditi. Novice iz Dunaja od poseđenja nič ne omenijo; tudi mi, ki smo tako blizo bojišča, menijo da prav terdimo, ako pravimo, da bo Omer paša sam zamogel vstajo vdušiti.

* Iz bosniške meje se piše 16. marca v Reichsztg. sledeče:

Novica, da je terdnjava Banjaluka padla, se popolnoma poterdila. Terdovratni mohamedani turškiga Horvaškiga se ne dajo lahko ukloniti. Ne dvomim, da bi jih Omer paša ne ukrotil, pa žertev bo dovolj stalo, in kdo zamore porok biti, da bo potem mir dolgo terpel, kjer divji fanatizem vsako popravo sovraži.

Banjaluka se je napadla na povelje Ali Kedića, ki je bil zraven in vodja vstajnikov, 600 prebivavcov Banjaluke se je v terdnjavo verglo, posadke je bilo 100 mož, ki so iz raznih krajev dežele skupej prišli, se z vojaki Omer pašati združiti. Sklenili so se vstajnikom braniti, in vendar niso mogli misliti, da bi se zamogli dolgo braniti, ker je ozidje zelo poškodovano in ker terdnjavo le od ene strani voda varje. Ali beg Cinić, bogat mozlem, je bil poveljnik terdnjave. On zbere posadko in begune, ki so v terdnjavo pribežali in jih praša za mnenje. Ker so Krajenci tako okrutno delali, so Bosnjaki sklenili, raji umreti, kakor pa se podati. Kar se je pa že naprej vidilo, se je tudi zgodilo. Le 15 krat so z topovi ustrelili in 7000 z puškami, ko so vstajniki že mesto zgornjo Banjaluko posedli. Ni zameriti, da iz terdnjave niso hotli daleč streljati, ker so vedili, da, če bi to storili, bi jim za glavo šlo. Ali beg Cinić je previdno ravnal in je pismo poslal, z 60 podpisi, v katerem zagotovi, da so ga presilili, se udati. On sam pa po noči pobegne. V Banjaluki je bilo vse v groznem strahu in posadka v terdnjavi se je udala.

Omer paša se je že napotil, vstajo v Kraji udušiti. Znabiti, da so v Sarajevem in v Mostaru mislili, da ne bo tako terdovratna kakor je. Na vsako vižo so vstajniki z Banjaluko mnogo pridobili in to toliko bolj, ker jim je pot v Bihać odperla. Za gotovo pravijo, da bo Seraskier skoz Livno in Bihać udaril in da se je že napotil. V Porusinu, pravijo, da je imel okrog 6000 vojakov, med temi polovico konjkov. Tudi 6 topov je saboj imel. Brez dvombe, da bo v Bihać udaril, ker se ondi ljudstvo zbira in sklepe dela. Ako bi bili vstajniki popolnoma zmagani, se bodo skoraj gotovo glavarji vstajnikov na Avstrijsko vergli, kamor jim bodo naj bolj blizo.

Ta vojska staroturškiga divjaštva poprav je pač strašna. Turška vlada ne more upati, da bi od zunaj pomoč dobila. Za raja je naj bolj huda in jez stanovitno ostanem pri tem, da bi bilo zelo prav, ako bi turška vlada nanj pazljivo oko obrnula. V tej nesrečni vojski smo že večkrat vidili, da se je raja zdaj zoper bojarstvo zdaj zoper posestnike dvignul. Res je, da je raja podložen, pa menite, da se ne bo skoraj zavedel, ali da se že zdaj ne zave? Raja je več kakor Turka.

Kristjan se tukaj sovraži, zatiruje in zaničuje; al on govori bolj izobrazen jezik. Turški Slovan je ves drugačen kakor avstrijski, al on ima poterpljenj. Res je, da tiljudje

niso panslavisti, pa oni bi se lahko izobrazili, oni bi bili bolj omikani, ako bi jih bašati ne bili popolnoma slekli in se njih kervi veselili. „Bog te zdravoga drži!“ pozdravijo ti ljudje tujea, ako je ljudstvo slabo, da se vstaje vdeležuje, so krivi tega bogatini in mogočniki, ki deželo pokončujejo.

Rusovska.

„Sewiernaja pčela“ prinese izpis iz naznana vodja carske ruske javne knjižnice za leto 1850, iz kteriga sledeče posnamemo. Ta knjižnica je glede števila druga ali tretja, glede notrajne vrednosti prva na zemlji. Do 1. januarja 1851 je bilo popisanih 453,784 tiskanih knjig, ker pa se niso bili vsi zapisniki dokončani, se zamore reči, da ima kakih 600,000 zvezkov, 18,352 rokopisov raznih jezikov v 20,705 zvezkih, 336 zbirk v 710 zvezkih 39,811 vrezanih in kamnotisnih pisav, 40,000 broširk, ki se niso vredjene. Z letam 1850 se je začela za knjižnico nova doba, ker je car po ukazu od 7. februarja knjižnico in Rumiancow muzeum v svoje neposredno varstvo vzel in te dve napravi ministertvu carskiga dvora podvergel. Od te dobe je sledeče vredno, da se opomne: Iz naj bolj znanih bibliografv jih je bilo 22 za častne ude in dva za dopisavca izvoljenih, v zunajnih deželah je bilo 11 častnih udov in 18 dopisavcov izvoljenih; sklenjeno je bilo bolj važne zgodovinske spominke in nabirke v natis dajati. Knjižnica je dobila doneske od danskiga kralja, od württenberske vlade, od francoskiga ministertva uka, od raznih učenihi družtev in osebnih oseb iz Londona, Pariza, Kopenhagna, Upsale in mnogih nemških mest, iz Madrida, Belgrada, Athena. Potem se pristavi. Ker ta knjižnica tako rase, se je misel zbudila, napravo bolj sistematiško vravnati. Cesarska javna knjižnica ni imela, ko se je vstanovila, nobeniga praviga sistema, dorasla je scasama iz vojskih pridobitev in cesarskih in osebnih daril, iz notrajnih izdelkov, ktere je po postavi prejemale. Pa vse to ni bilo nič vredjeno, tako, da človek ne dobi v njej kar bi hotel. To vse se mora tedaj vrediti in posebno vse ruske dela in ki od ruskiga govore od dobe, ko je bilo bukvoiskarstvo znajdeno, se morajo v bukvarnico vzeti. V sredi nezmerne bukvarnice celiga sveta, se mora popolnoma knjižnica ruska napraviti. To speljati, je treba mnogo časa, prizadetja in stroškov, pa v letu 1850 se je že k temu temelj položil.

Turška.

Zadeve na otoku Samosu vedno bolj pomembne postajajo. Vojaški poveljnik Mustafa paša je tirjal, da se mu poglavarji vstajnikov izroče. Vsi ti poglavarji so v njegovih rokah, samo treh še ni. Ti trije pa imajo toliko sočutja pri prebivavcihi otoka, da bodo, ko le vojaki otok zapuste, vstajo z nova zbudili. Zdaj pa se še ne more misliti, da bi vojaki otok zapustili, ker Mustafa paša pred drugim tirja, da se tribut od lanskiga leta plača. Ta tribut se je pa že zares še pred vstajo od vstajnikov odrajtal in občinskimi posestnikom izročil z pogojem pa po storjeni pogodbi deželniemu poglavarju, kteriga ima turška vlada izvoliti, ne pa Konemenosu odrajtati. Med vstajo se je pa ta denar ali za druge namene obrnul, ali se je pa, kakor se pri takih okoljshinah rado zgodi, pogubil, in zdaj nočejo Samisti tributa v drugo plačati. Poslednjč bodo vendar le primorani k temu, da jih ne bodo vedno pritiskali.

* O pravlici od zavdanja turškemu caru se v „Independance belge“ sledeče piše: Zoper sultana, prijatla poprav, so se fanatiški Turki zakleli. Sultanov brat je bil glava zakletbe. Cesarskiga zdravnika, dr. Spicerja so tudi

hotli na svojo stran spraviti in so mu obljubili en milijon piastrov, da bi bil caru zavdal. Zdravnik na videz dovoli, si pusti pisano zagotovilo plačila dati, kteriga sultanu izroči. Še tisti dan odide parobrod iz Carigrada v Terst, na kterem je bil dr. Spicer, se sovražnikom odtegnuti. Nekaj dni potem zgine na enkrat več naj imenitnihih Turkov in z njimi tudi sultanov brat. Meni se, da so jih v Bospor vergli, kar se ondi rado zgodi.

* 28. februarja krog pete ure na večer je vstal na otoku Rhodus strašen potres, ki je strašno škodo napravil. Mnogo hiš se je poderlo, med drugimi štirvoglati stolp „Arapkule“ imenovan, ki varje iztok barkostaje, tudi opravniško poslopje avstrijskiga Lloydja se je na kup vsulo. Do 6. t. m. se še ni vedlo če je kak človek ob življenje prišel ali ne. — 7. marca so pa prišle novice iz Makris strašniga zapopadka. Potres se je ondi začel ob pol šestih zvečer. Skoraj vse novo zidane hiše in magazini so zasuti, več sosesk, med drugimi mesto Levisi, ki ima 1500 hiš, je iz zemlje zginulo. Pravijo, da je v teh krajih okrog 600 ljudi ob življenje prišlo. Neko vas v sredi otoka sta dva griča skupej stisnula, ktera je potres eden na drugega prekucnul. Zemlja v Makri je strašne spoke dobila, iz kterih omotni sopari vstajajo. Več potokov in rek je zginulo, ki so na drugih krajih otoka na svetlo prišle. Pri Chiorgies-u je bila ena vas popolnoma zasuta. Polovica precej visociga hriba se je v barkostajo Eken-gik prekucnula. Petiga marca je potres še terpel. Prebivavci Makria so bobegali na barke, svoje življenje in premoženje ondi obvarvati. Rodovina nekiga namestnika konsula je bila le po čudeču rešena. Oče skoči z enim svojih otrok v morje in plava v barko. Njegovo drugo še mlado hčer so srečno iz razvalin vsedene hiše zlekli. Tudi še 7. t. m. je potres terpel, vendar je bil že zelo slab.

Francoska.

Iz Pariza se piše: Naše reči so dan na dan bolj zmedene. Od kod imamo pomoči pričakovati? Samo sovražniki vstave še vstavo podperajo. Legitimisti menijo, da bo slaba vstava ljudstvo k odpravi republike primorala; rudeci pa hočejo, da trup volitne postave v drob seže, in se toraj do 31. maja ne bodo ganili. Vstavo, menijo, bo ta trup umoril in na nje mesto se bo druga po njih volji vstanovila.

Tudi v elysee-u je vse prestrašeno. Zdi se, da se pripravljajo novo ministertvo postaviti; pa nič jim noče dobro steči.

Angleška.

Zapisnik v londonski razstavi bo tiskan v treh jezikih v angleškem, francoskem in nemškem.

Azija.

Iz Viktorije se 30. januarja naznani: Od vstaje na Kitajskem pod vodjama Kwangton in Kwangsi se še vedno pa ravno nasprotne novice slišijo. Eni pravijo, da je vstaja popolnoma odušena, drugi pa hočejo vediti, da temu ni tako. Po cesarstvu se pošilja cesarski rokopis, po kterem sta bila dva ministra odstavljena, ker sta se za tujece poganjala. Pravijo, da ta rokopis ni cesarjev, ampak, da so ga le vstajniki naredili, zaupanje do mladiga cesarja podkopati.

Ljubljanski novičar.

21. t. m. že pozno na večer je njegovo veličanstvo, svitli cesar natihoma skoz Ljubljano v Terst šel, kjer se bo kakih 10 ali 14 dni mudil in e. k. vojaško brodovje pregledal.

LEPOZNANSKI LIST.

Rodoljubi.

Igra v treh djanjih iz českiga.

(Dalje.)

Šesti nastop.

Lenčka, Marjanka.

Marj. (hoče ravno v kamro iti.)
 Lenč. (ima nekaj zvezanega.) Dober dan!
 Mar. Bog vas sprimi, mila botra!
 Lenč. Nu zares smo žalostnih časov dočakali.
 Mar. Da, gorje nam, mila botrica!
 Lenč. Kamor pogledamo, povsod tuge in nadloge.
 Mar. Da zares.
 Lenč. Jez rada svojemu bližnemu pomagam, če pa ne bom sama nič imela.
 Mar. Teško da, kdor nima.
 Lenč. Dokler je bil moj ranjki mož živ, sim vendar še kaj na stran zamogla položiti.
 Mar. To je res.
 Lenč. Pa zdaj, kar sim vdova, mi ni mogoče si kaj prihraniti.
 Mar. Imate prav.
 Lenč. Res, da imam sina, ki mi je pri gospodarstvu pri roki —
 Mar. To je tudi njegova dolžnost.
 Lenč. On pa je še mlad, in jez se nanj ne morem povsod zanesti.
 Mar. To je gotovo.
 Lenč. On je sicer priden in delaven, pa nekoliko časa sem zapazim na njim, da ni nikjer stanovit.
 Mar. Mladost je norost.
 Lenč. Ne, ne, botrica, ti pregovor ne velja za mojega sina. Moj Tone je pošten, bogaboječ in delaven, in gotovo bo z njim vsaka deklica srečna.

Mar. Za to ni nič —
 Lenč. Za koga pa? Lejte, lejte, sicer ste sami mojega fanta hvalili, in zdaj ste zoper njega.
 Mar. Jez? Bog obvaruj!
 Lenč. Znabiti niste? Moj sin mi je že nekolikokrat rekel, da niste dovoljni, da bi za vašo Terezko hodil. Le povejte mi, zakaj se operate? Ali je ni on vreden? ali ni pošten? ali nima vaše hčere rad? ali ga ona nima rada?
 Mar. To vem, pa —
 Lenč. Pa? Jez vam odkritoserčno povem, da bi rada vidila, če bi moj Tone vašo hčer dobil, ker ona je kakor nalašč dobra deklica.
 Mar. To je prav res!
 Lenč. Zdaj pa mu bom sama prepovedala, da se ne bo vanjo zatelebil, ker se nje mati z njo tako hvali in jo hoče morebiti kakemu sladkemu škricu iz mesta na vrat obesiti. Hm, ona bo milostljiva gospa, se bo obračala in sukala kakor golob na golobnjaku.
 Mar. Pa botrica —
 Lenč. Med nama neha botrinstvo. O moj sin ni tako ubog, kakor vi znabiti mislite. On ima štirideset mernikov posetve, prav novo hišo in pri nji lep vert, on lahko to in uno deklico dobi.
 Mar. Pustiti mi vendar dopovedati.
 Lenč. In če so tudi budi časi bili, bo vendar sčasoma boljše da le ta vojska neha.
 Mar. Ah! kdaj bo to?
 Lenč. Jez sim vzela vojaka v hišo, sim mu jesti in piti dala, ta pripoveduje čudeže.
 Mar. Kaj pa?
 Lenč. Da to ne bo več dolgo terpelo, da se bo skorej mir povernul.
 Mar. O da bi Bog dal! Vidite botrica, jez vam obstanem, da nisim bila zadovoljna, da bi moja hči vašega sina vzela, pa zdaj vam

dam besedo na to, kakor hitro slišim, da bo mir — bo ženitvanje.
 Lenč. Nu, to imate prav botrica. Verjemite mi, da pri tem ženitvanju nič ne boste zgubili. Le povejte mi, ali je moj sin tukaj da mu zamorem to koj povedati?
 Mar. Zjutraj je bil tukaj; od tega časa ga pa nisim vidila.
 Lenč. Kjer je Terezka, tam je gotovo tudi Tone.
 Mar. Terezka je na cesto tekla, da bi ubogim vojakom kaj podarila.
 Lenč. To mi od nje dopade; pa kje je? (gre k ognju.)

Slovstvo in umetnost.

Profesor Jungman v Pragi je pregled statistike na českih gimnazijskih izdal. Po tem pregledu je v vsih českih gimnazijskih 5709 učencov, med njimi 3462 Čehov, 1926 Nemcov in 421 takih, pri katerih ni narodnost natanjko odločena.
 * Ravno so na svitlo prižle poezije bana Jellačica. Čisti znesek teh poezij je namenjen za Jellačičev zavod.
 * Dragotin Lanyi pripravlja zgodovino narodov v slavenskem jeziku, ki se bo, ko se bo pretresla brez odloga natisnula. Celo delo bo sedem razdelov imelo in je namenjeno za gimnazijalne šole na Slovaškem, Moravskem in Českem, in zavolj tega je tudi gospodu ministru uka na tem ležeče, da se kmalo natisne.
 * Gospod Venceslav Janda, bivši fajmošter, je leta dni u Strashburgu na Koroškem zamerl. On je zapustil za slavjansko slovstvo imeniten rokopis, ki šteje 210 velikih pol. Naš prečast: gosp. knezo — škof so mende oskerbeli, da to imenitno delo v zgubo ne pride. (Bčela.)

Odgovorni vrednik: Dragotin Melcer. — Založnik in tiskar Jožef Blaznik.

Vradni list št. 11. k ljubljanskim časniku.

št. 835. **Oznanilo.** (39.) 2
 Most čez Savo pri Verijah spet narediti, se je po oznanilu tukajsne vradnije od 9. januarja 1851 št. 113, dražba na 19. januarja 1851 odločila.
 Ker k tej dražbi ni nikogar bilo, bo 2. aprila 1851 spet dražba v hiši okrajniga poglavarstva ob 10. dopoldne.
 K dražbi se tisti, ki mislijo to prevzeti z pristavkam povabijo, da je za delo na skalovju 13 gold. 50 1/2 kr. za zidarsko delo in pri-
 pravo 72 " 41 "
 za tesarsko delo 619 " 41 "
 za kovaško delo 15 " 13 "
 odločenih, in de se zamore v tukajšni vradnji pregledati popis stavbe, vzeta mera, preračun stroške in dražbine pogodbe.
 C. k. okrajno poglavarstvo
 Ljubljana 6. marca 1851.

št. 562. **Oznanilo.** (37.) 2
 Visoko e. k. višje vodstvo za kuminikacijo je na predlog z razpisom od 27. januarja t. l. št. 743/F. za dobro spoznalo, de zamorejo tudi neposredno na cestah Male pošte obstoječe poštne ekspedicije popotnike v Male pošte sprejemati proti tem, de se sledečih odločb derže.
 1. De se smejo popotniki od teh poštних ekspedicij v Male pošto vzeti, ako je v vozovih dovolj prostora zanje.
 2. De poštne ekspedicije sicer de vsake na cesti zadevajoče Male pošte ležeče poštne vradnije zamorejo popotnike po pošni postaji sprejeti, vendar ne dalej, kakor do konca Male pošte.
 3. De poštne ekspedicije od popotnikov, ktere na vozove vzamejo, voznino po pošnih miljah od kraja poštne ekspedicije do poštne vradnije z poštno postajo tirjajo, do ktere se popotniki z Male pošto peljejo.
 4. De imajo tisti popotniki, ki se peljejo z Male pošto do kraja kjer je le poštna ekspedicija in ne poštna postaja, voznino vsakbart do poštne postaje, ki prva za zadevajočim krajem poštne ekspedicije leži, odrajtati.
 Tedaj imajo pravico popotnike na Male pošto jemati:

C. k. poštne ekspedicije v Radičah za kraj do Zidaniga mosta potem do Zagreba in Siska.
 V Višnjigori do Ljubljane in Karlovca
 V Senožecu " " " " Tersta
 To se s tem pristavkam očitno naznani, da je doba, ki ta naredba veljavo zadobi na 1. aprila postavljena glede poštних ekspedicij v Radičah in Višnji gori, med tem ko je poštna ekspedicija v Senožecah že popred to pravico imela.
 C. k. poštno vodstvo
 Ljubljana 3. marca 1851.
 Hofmann I. r.

št. 149. **Oznanilo.** (36.) 3
 Podpisano e. k. poštno vodstvo se je namenilo z 1. aprilam t. l. pošto po voznem potu, ki bo vsak teden trikrat med Kočevjem in Černomljem šla, vstanoviti.
 Ta vozni pot bo tiste dni, ko pride kočevsko-ljubljanski vozni pot, tedaj v četertek, v soboto in pondelik, iz Kočevja šel in do 4. zvečer v Černomlju prišel, torej se pridružil černomljo-metliški pošti ki ob 5. zvečer odide.
 Pot bo potem v Černomlju prenočil in drugi dan potem ko pride metliško-černomljska pošta in se pripeljane reči pregledajo, se spet v Kočevje povernul.
 Zavolj te nove naprave, bo poštna ekspedicija v Kočevju od te dobe in do naprave e. k. poštne ekspedicije v Poljanah, Starim tergu ali Predgradu z e. k. poštno vradnijo v Černomlju neposredno pisma in liste voznje pošte zamenjavala.
 Kar se s tem sploh naznani.
 C. k. poštno vodstvo v Ljubljani
 12. marca 1851.
 Hoffmann s. r.

št. 1526. **Proglas.** (32.) 3
 C. k. okrajno sodništvo v slovenski Bistrici naznani, da se bodo po umerlem posestniku Lovretu Mlakarju iz Hošnic po tukajšni sodniški sodbi od 7. t. m. št. 1526 trefjiga aprila tega leta sledeče, dobro ohranjene vina po sodniški cenitvi na javni dražbi s tem pogojem prodale, da se plačilo koj odrajta, in sicer:

Dopoldne ob devetih v srenji Hošnic pri kolodvoru v Pelčahu:
 10 1/2 štartinov od leta 1849
 6 1/2 " " " " 1848
 Popoldne ob dveh v občinah Modraše in Verhole blizo kolodvora v Pelčahu, poleg Ptajske ceste:
 2 štartina od leta 1850
 9 1/2 štartinov " " 1849
 9 " " " " 1848
 2 " " " " 1836
 2 " " " " 1834
 Poslednjič se pristavi, da, ker so skoraj vse vina v velikih sodih, mora kupec posodo sam sabo pripeljati.
 C. k. okrajno sodništvo slovenska Bistrica
 7. marca 1851.
 Wolf s. r.

(33.) **Naznanilo** 3
 gospodam udam krajske kmetijske družbe.
 Po sklepu občniga zbora kmetijske družbe 20. listop. 1849 ima vsaki djanski ud po družbinih postavah 2 gold. za letni donesek o prvi polovici vsaciga leta družbini denarnci odrajtati. Ker zna biti, da nekterim častitim g. udam ta postava se ni znana, ktera se na razširjeno obcnokoristno delavnost kmetijske družbe opira in se je 1. pros. 1850 začela, jo da podpisani odbor častitim g. udam s tem pristavkam sploh na znanje, da naj se za leto 1850 na dolgu ostali donesek družbinim podružnicam odrajta, g. udje Ljubljanske okolice in Verhniške podružnice pa odboru kmet. družbe v Ljubljani, berž ko je moč.
 Odbor kmetijske družbe v Ljubljani
 9. sušca 1851.

(34.) **Oznanilo.** 3
 V Ljubljani v Blatni vasi pod hišno štev. 126 je novo in pravo seme Lucernske (nemške) detelje na prodaj in se dobi funt po 24 krajcarjev.